

سیستم تحلیل مالی و معاملات بلادرنگ با هوش مصنوعی

پروژه نهایی درس تحلیلها و سیستمهای داده حجیم

استاد درس: دکتر حسن نادری

دانشجویان: علی احمدی، امیر کریمی، مهدی شکاری و اهورا امینی

بهمن ۱۴۰۳

فهرست مطالب

3	مقدمه
3	هدف پروژه
3	اهميت يروژه
3	 چالشها
	معماری سیستم
	API Nobitex
	محاسبه شاخصها
	تولید سیگنالها
7	پردازش میکروبچها
7	خواندن و نوشتن با Spark
7	مديريت استريم
7	سرویس میانی Kafka-to-QuestDB
7	پردازش پیامها
7	جایگزینی nan و تبدیل مقادیر
8	ساخت قالب LP و ارسال دادهها به QuestDB
8	QuestDB
9	Aggregation Service
9	Aggregate API
9	Summarize API
10	Summarize Multiple API
10	Visualization Service (Grafana)
	رحامات کا محتود میں مصطلح ہوں۔ تکنولوژیهای استفادہ شدہ ۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔۔
	API Nobitex
	نحوه دریافت داده
	چرا این API انتخاب شده است؟
12	چرا Kafka انتخاب شده است؟

12	معماری Kafka
13	
13	چرا اسپارک انتخاب شده است؟
14	معماری Spark
14	QuestDB
14	چرا از QuestDB استفاده شده است؟
15	Minikube
15	حا Minikube انتخاب شده است؟

مقدمه

هدف بروژه

پــروژه تحلیــل دادههــای مــالی در بازارهــای مــالی ماننــد رمــزارز و نمادهــای ســهام مختلــف بــه منظــور تجزیــه و تحلیــل دادههــا در زمــان واقعــی (Real-time) طراحــی و پیادهســازی شـــده اســـت. ایـــن سیســـتم بــا اســـتفاده از تکنولوژیهــای توزیــع شـــده و پــردازش بلادرنــگ دادههــا، امکــان تحلیل سریع و تصمیمگیری به موقع برای معامله گران بازارهای مالی را فراهم میکند.

بازارهـای مـالی بـه دلیـل نوسـانات شـدید و لعظـهای قیمتهـا، نیـاز بـه ابزارهـایی دارنـد کـه بتواننـد بـه سـرعت و بـه صـورت دقیـق، اطلاعـات را پـردازش کـرده و سـیگنالهای مناسـب بـرای خریـد و فـروش ارائـه دهنـد. در ایـن پـروژه، هـدف اصـلی ایـن اسـت کـه بـا اسـتفاده از پردازشهـای پیچیده و بلادرنگ، سیگنالهای دقیق و به موقع برای معاملهگران فراهم شود تا بتوانند تصمیمات بهتری اتخاذ نمایند.

اهمیت پروژه

تحلیـل دادههـای مـالی از اهمیـت بسـیار بـالایی برخـوردار اسـت. بـا افـزایش حجـم دادههـا و نیـاز بـه پــردازش بلادرنـگ، اسـتفاده از سیسـتمهای مقیاسپــذیر و توزیــع شــده ماننــد Apache Spark ،Apache Kafka و QuestDB بـه ویــژه در تحلیلهــای مــالی اهمیـت پیــدا میکنــد. ایــن پــروژه نه تنها بر مقیاسپذیری تمرکز دارد، بلکه توانایی پردازش دادهها در لحظه را نیز فراهم میآورد.

به طور سـاده، ایـن پـروژه یـک سیسـتم بلادرنـگ اسـت کـه بـه صـورت خودکـار، دادههـا را از بازارهـای مـالی دریافـت کـرده، پـردازش کـرده و ســپس سیگنالهای مناسب خرید و فروش و همچنین با استفاده از هوش مصنوعی پیشبینی روند را نیز به کاربران نمایش میدهد.

این توانایی میتوانـد بـرای کسـانی کـه در بازارهـای مـالی فعالیـت میکننــد، بـه ویـژه بـرای کسـانی کـه بـه دنبـال تصـمیمگیریهای سـریع و بهینــه هستند، بسیار ارزشمند باشد.

جالشها

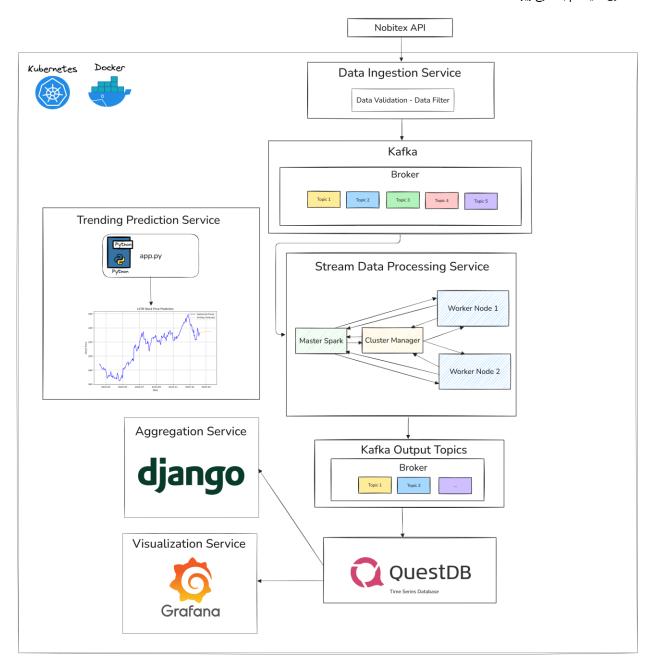
در این پروژه، برخی از چالشها به شرح زیر هستند:

- حجم بالای دادهها: با توجه به حجم عظیم دادههای موجود در بازارهای مالی، پردازش سریع دادهها به صورت بلادرنگ نیازمند
   استفاده از سیستمهای توزیع شده است.
- تاخیر در پـردازش (Latency): سیسـتم بایـد قـادر باشــد تـا دادههـا را بـا کمتـرین تـاخیر پـردازش کــرده و ســیگنالهای دقیــق و بــه موقع برای کاربران ارسال نماید.
- مقیاسپذیری: با توجه به اینکه دادهها به صورت لعظهای وارد سیستم میشوند، مقیاسپذیری سیستم برای مدیریت تعداد
   زیاد درخواستها و دادهها ضروری است.
- پیشبینی رونـد بـا اسـتفاده از هـوش مصـنوعی: بـه دلیـل پیچیـدگی ذاتـی دادههـای مـالی و همچنـین پیشـبینی آنهـا، اسـتفاده از الگوریتم مناسب برای تحلیل روند در آینده بسیار چالش برانگیز و محل بحث است.

هــدف از ایــن پــروژه ایــن اســت کــه بــا اســتفاده از معماریهــای مقیاسپــذیر، پردازشهــای توزیــع شــده و اســتفاده از هــوش مصــنوعی (یــادگیری عمیق) این چالشها را پشت سر گذاشته و سیستمی کارآمد و سریع برای تحلیل دادههای بازارهای مالی ارائه دهد.

معماري سيستم

معماری سیستم به شرح زیر است:

این معماری یک سیستم توزیـع شـده بـرای پـردازش دادههـا بـه صـورت بلادرنـگ اسـت کـه شـامل اجـزای مختلفـی میباشــد. در ادامـه توضـیحات معماری ارائه شده به تفصیل شرح داده خواهد شد.

API Nobitex

ایـن API بـه عنـوان منبـع دادههـای رمـز ارز عمـل میکنــد. دادههـا شـامل اطلاعـات معـاملات، قیمتهـا، حجـم بـازار و سـایر معیارهـای مـالی مرتبط با رمزارزها میباشد. ساختار دادههای دریافتی به شرح زیر است:

توضيحات	نوع متغير	نام متغیر
نماد سهام	object	stock_symbol
تاریخ و ساعت دقیق دریافت داده	timestamps	local_time
قیمت باز شدن (بر اساس کندل)	float	open_prices
بالاترين قيمت	float	high_prices
پایین ترین قیمت	float	low_prices
قيمت بسته شدن	float	close_prices
حجم معامله بازار	int	volumes

Data Ingestion Service

وظیفے ایےن سےرویس جمع آوری و انتقال دادہ از API Nobitex اسےت. در ایےن فرآینید، دادہ ها مےورد اعتبارسینجی (Validation) و فیلترگذاری قـرار میگیرنید تیا فقیط دادہ هـای معتبـر بـه مرحلـه بعـدی ارسـال شـوند. در صـورت صـحت دادہ هـا، توسـط کـد producer هــر دادہ جدیــد بــر اساس فیلد stock_symbol به یک Topic در Kafka ارسال میشود.

برای مثال دادههای مربوط به BTCIRT به تاییک btcirt_topic ارسال خواهد شد.

```
2025-01-25 18:35:44 INFO:root:Data sent to topic=shibirt_topic, partition=0, offset=7, data={\stock_symbol': \sHiBIRT', \local_time': \l2025-01-25 18:34:00', \open': 1680.2, \high': 1684.6, \low': 1680.1, \lclose': 1680.1, \volume': 811.0, \tag{\stock_symbol}: \shibirt_topic'}
2025-01-25 18:35:44 INFO:root:payload: (\stock_symbol': \shibirt_topic': \shibirt_topic \shibirt_topi
```

Apache Kafka

دادههـای تصـحیح شــده توســط ســرویس Data Ingestion بــه عنــوان یــک سیســتم مقیاسپــذیر و پایــدار وارد میشــوند. Kafka امکان انتقال دادهها به اجزای مختلف را به شیوهای بسیار کارآمد فراهم میکند.

Broker: مســئول توزیــع دادههــا در قالــب Topicهــای مختلــف اســت. در معمــاری سیســتم چنــدین Topic نمــایش داده شــده اســت کــه هــر کدام ممکن است یک جزئی از داده را نمایش دهند.

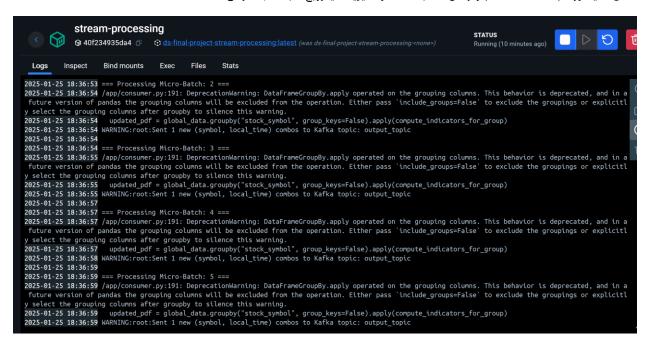
Stream Data Processing Service (Apache Spark)

دادههای ارسال شده از Kafka در اینجا پـردازش میشـوند. Apache Spark بـه عنـوان یـک محـیط پـردازش مـوازی بـرای انجـام عملیـات پیچیـده روی دادهها عمل میکند.

Master Spark و Cluster Spark: مــديريت عمليــات پــردازش توزيـــع شــده را برعهــده دارنــد کــه دادههــا ميــان Worker Node1 و Worker Spark و Node2 تقسيم مىشوند.

Kafka Output Topics: دادههـای پــردازش شــده مجــددا بــه Kafka ارســال میشــوند، جــایی کــه موضــوعات خروجــی جدیــد بــرای ایــن دادههــا ایجاد میشود.

ایـن سـرویس شــامل چنــدین بخــش اســت کــه بــه طــور کلــی بــرای پــردازش و دادههــای اســتریم از Kafka، محاســبه شــاخصهای معــاملاتی یــا همان اندیکاتورها (SMA, EMA, RSI) و ارسال داده به Kafka و مدیریت میکروبچها با Spark طراحی شده است.

محاسبه شاخصها

این بخش برای هر گروه از دادهها شاخصهای زیر را محاسبه میکند:

- SMA (5) میانگین ساده در دورههای ۵ دقیقهای
- EMA (10): میانگین نمایی دورههای ۱۰ دقیقهای
- (10) RSI: شاخص قدرت نسبی در دورههای ۱۰ دقیقهای
- Average gain & Average Loss: در دورههای ۱۰ دقیقهای

تولید سیگنالها

در این بخش سیگنالهای خرید، فروش یا نگهداشتن بر اساس شرایط زیر تولید میشود:

- سیگنال خرید: اگر (10) EMA (5) × EMA باشد و (10) RSI نیز کمتر از ۷۰ باشد.
- سیگنال فروش: اگر (10) SMA (5) < EMA بیشتر از ۳۰ باشد. (10) RSI بیشتر از ۳۰ باشد.
  - در غیر این صورت سیگنال «نگه داشتن» یا همان hold است.

پردازش میکروبچها

هر میکروبچ دادههای زیر را پردازش میکند:

- تبدیل دادههای Spark به Pandas
- محاسبه شاخصها و سیگنالها
- فیلتر کردن دادههایی که قبلا ارسال شدهاند.
  - ارسال دادههای جدید به Kafka

خواندن و نوشتن با Spark

- دادهها از Kafka با فرمت Ison خوانده میشوند و با استفاده از foreachBatch به صورت دستهای پردازش میشوند.
  - یک اسکیمای مشخص برای ستونهای داده تعریف شده است.

مديريت استريم

دادهها به صورت استریم از Kafka خوانده شده، شاخصها محاسبه شده و دادههای نهایی مجددا به output_topic ارسال میشوند.

سرویس میانی Kafka-to-QuestDB

ایــن ســرویس بــرای دریافــت دادههــا از Kafka، پــردازش آنهــا و ارســال آنهــا بـه QuestDB از طریــق Influx Line Protocol یــا ILP طراحــی شـــده است. در ادامه بخشهای مختلف آن توضیح داده میشود.

- Kafka Consumer: برای دریافت پیامها از Kafka
- Socket: برای ارتباط با QuestDB از طریق پروتکل LP
- کتابخانههای Pandas و math: برای پردازش دادهها

پردازش پیامها

- - اگر پیام شامل دادههای نامعتبر باشد، خطا گزارش میشود.

جایگزینی nan و تبدیل مقادیر

- مقدار "NaN" با مقدار ('nan') جایگزین میشود.
- مقادیر عددی مانند volume و سایر شاخصها به نوع مناسب تبدیل میشوند.

ساخت قالب ILP و ارسال دادهها به QuestDB

- دادهها در قالب Influx Line Protocol برای QuestDB قالببندی میشوند.
- هر رکورد شامل اطلاعاتی مثل قیمتها (...,open, close) که پیشتر در ابتدا آمده بود و شاخصهای محاسبه شده است.

QuestDB

دادههای پـردازش شــده در QuestDB ذخیــره میشــوند. QuestDB یـک پایگــاه داده ســری زمــانی اســت کــه بــرای انجــام تحلیلهــای پیچیــده و بلادرنــگ اســتفاده میشــوند. ایــن پایگــاه داده بــرای دادههــای بازارهــای مــالی نیــز بســیار مناســب اســت و stock_symbol را بــه صــورت خــاص index گذاری میکند که به صورت سریع بتواند دادههای مربوط به هر نماد سهام را در کوئریها برگرداند.

در زیر تصویری از محیط دیتابیس نمایش داده شده است:

در زیر تصویری از چارتهای QuestDB نمایش داده شده است:

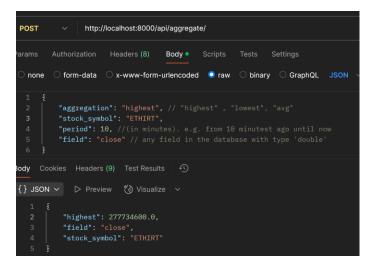

Aggregation Service

در این سرویس از یک اپلیکیشن جنگو استفاده شده است که شامل ۳ نوع API است.

Aggregate API

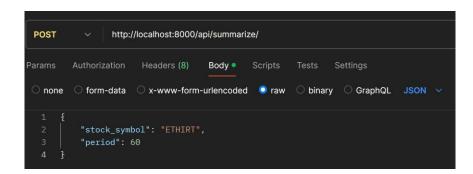
در ایــن API بـا نوشــتن اســم ســهام مــورد نظــر، نــوع aggregation شــامل میــانگینگیری، بیشــترین یــا کمتــرین مقــدار، بــازه زمــانی مــورد نظــر و فیلد انتخابی مورد نظر جواب مناسب خواهید گرفت. برای مثال:

Summarize API

خلاصه عملکرد یک سهام در بازه زمانی مشخص را برای معیارهای SMA (5), EMA (10), RSI (10), loss, gain, close تولید میکند.

برای مثال ورودی:

و خروجی آن:

```
"summary": {
    "close": {
        "avg": 277430236.3636364,
        "highest": 277800000.0,
        "lowest": 277170000.0
}

"SMA_5": {
        "avg": 277150965.8181818,
        "highest": 277502506.0,
        "lowest": 276346944.0
},

"EMA_10": {
        "avg": 277018267.9226054,
        "highest": 277289505.1079296,
        "lowest": 276704324.598024
},

"RSI_10": {
        "avg": 65.07231402887675,
        "highest": 72.10420259192908,
        "lowest": 50.96143555559214
},

"gain_loss": {
        "highest_gain": 1734569.0,
        "highest_loss": 569950.0
}
```

Summarize Multiple API

لیستی از چند نماد سهام را به عنوان ورودی گرفته و خلاصه عملکرد را برای هر کدام در بازه زمانی مشخص تولید میکند.

Visualization Service (Grafana)

در ســرویس گرافانــا کــه بــرای نمــایش نمودارهــا و چارتهــا اســتفاده شــده اســت ایــن قابلیـت وجــود دارد کــه بــه صــورت socket-based بــرای دریافت سیگنال و همچنین query-based برای انجام عملیات aggregation استفاده شود.

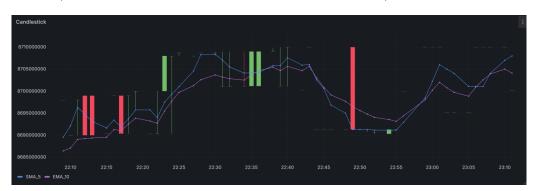
در این سرویس در گرافانا یک داشــبورد بـرای هــر ســهام ســاخته شــده اســت کــه در یـک نگــاه خلاصــهای از عملکــرد ســهام و نمودارهــای آن نشــان داده شده است که به شرح زیر است:

قابلیت نشان دادن سیگنال به صورت کوئری و یا استفاده از WebSocket که به شرح زیر است:

در نمودار زیر با استفاده از مقادیر دریافتی سهام، Candlestick آن را در گرافانا ساخته و مقادیر EMA, SMA را نمایش میدهیم:

«خط بنفش نشان دهنده EMA و خط آبی نشان دهنده SMA است»

همچنین اعمال عملیات Aggregation برای نمایش خلاصهای از عملکرد سهام:

همچنین در داشبورد زیر میانگین سود تو سهامهای مختلف و میانگین ضرر در سهامهای مختلف آورده شده است:

تكنولوژيهاي استفاده شده

API Nobitex

یـک رابـط برنامــه نویســی کــاربردی اسـت کــه بــه شــما اجــازه میدهــد تــا اطلاعــات بــازار رمــز ارز را از صــرافی Nobitex دریافــت نماییــد. ایــن API میتواند دادههایی همچون قیمتها، حجم معاملات، نرخ تغییرات و اطلاعات دیگر از بازار رمز ارزها را در اختیار شما قرار دهد.

نحوه دريافت داده

از طریــق API Nobitex میتــوان درخواســتهایی ارســال کــرد کــه دادههــای مختلــف ماننــد قیمــت رمــز ارزهــا& حجــم معــاملات، بــالاترین و پایین ترین قیمتهـا و تغییــرات قیمــت در یـک بـازه زمـانی مشـخص را دریافــت کنــد. ایــن دادههـا معمــولا در قالـب ISON ارســال میشــوند کــه بــه راحتی میتوان آنها را پردازش و در سیستمهای دیگر مورد استفاده قرار داد.

چرا این API انتخاب شده است؟

- دقت بالا: Nobitex یک صرافی معتبر در ایران است که دادههای دقیق و به روز بازارهای رمز ارز را ارائه میدهد.
- سرعت بالا: این API دارای سرعت بسیار بالایی در ارسال و دریافت داده دارد که برای تحلیل بلادرنگ بسیار حیاتی میباشد.
  - قابلیتهای خاص: این API امکان دسترسی به انواع دادهها را فراهم می آورد که برای تجزیه و تحلیل مناسب است.

Apache Kafka

یک سیســتم پیامرســان توزیــع شــده و مقیاسپـذیر اسـت کــه بـرای ارســال، دریافـت و ذخیرهســازی داده اســتفاده میشــود. Kafka بــه ویــژه بــرای پردازش دادهها به صورت Realtime و در مقیاس بزرگ به کار میرود.

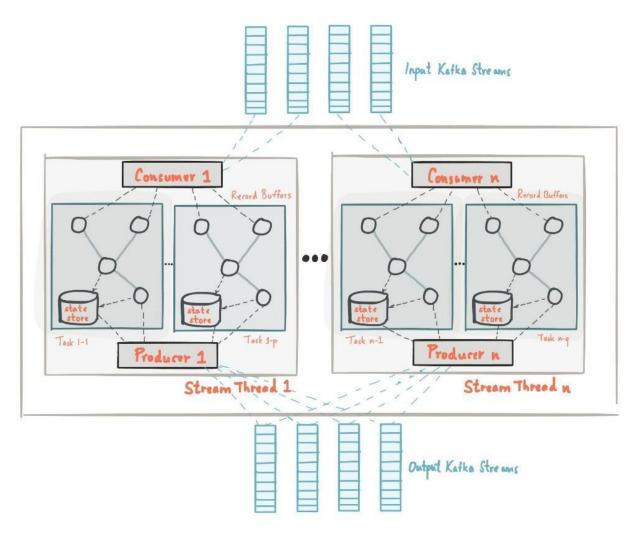
جرا Kafka انتخاب شده است؟

- مقاوم در برابــر خرابیهـا (Fault Tolerance): Kafka قــادر اســت دادههـا را در صــورت بــروز مشــکلات در سیســتمهای مختلــف نگهداری کرده و از دست رفــتن دادههـا جلــوگیری کنــد. ایــن ویژگـی در پروژههـایی کــه نیــاز بــه پــردازش دادههـای حیــاتی دارنــد، ضــروری
- مقیاس پـذیری: Kafka قـادر اسـت حجـم عظیمـی از دادههـا را بـه طـور همزمـان پـردازش کـرده و بـدون کـاهش کـارایی، دادههـا را بـه نودهای مختلف ارسال کند. این ویژگی برای سیستمهای بلادرنگ و توزیع شده مانند پروژههای مالی بسیار مناسب است.

معماري Kafka

- Producer : ایـن نودهـا مسـئول ارسـال دادههـا بـه Kafka هسـتند. در ایـن پـروژه، میکروسـرویسها یـا نودهـای پـردازش دادههـا
   میتوانند به عنوان Producer عمل کنند.
- Broker: دادههـــا را دریافـــت کـــرده و آنهـــا را در Topicهـــا ذخیـــره میکننـــد. ایـــن دادههــا بــه نودهـــای مختلــف (Consumer) ارســـال میشوند.
- Consumer: ایــن نودهــا مســئول دریافــت و پــردازش دادههـا از Topic هــا هســتند. در ایــن پــروژه، Spark و ســایر سیســتم بــه عنــوان Consumer دادهها را پردازش کنند.

در شکل زیر معماری Kafka به صورت شماتیک آورده شده است:

Apache Spark

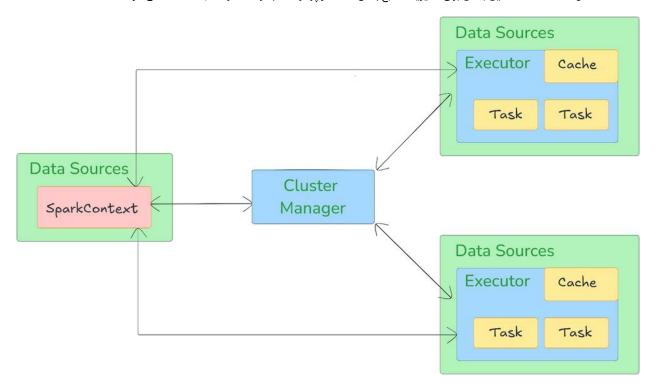
یـک فـریمورک پـردازش دادههـای توزیــع شــده اســت کــه قــادر اســت دادههــا را بــه صــورت مــوازی و در مقیــاس بــزرگ پــردازش کنــد. Spark در ایـــن پروژه برای تحلیل بلادرنگ دادههای مالی به کار میرود.

چرا اسپارک انتخاب شده است؟

- پردازش بلادرنگ: Spark به راحتی از دادههای استریم پشتیبانی میکنید و قادر است آنها را در لحظه پردازش کنید. این ویژگی به ویژه برای تحلیل دادههای مالی که نیاز به پردازش سریع دارند، بسیار مفید است.
- **مقیاس پـذیری:** Spark میتوانــد دادههــای حجــیم را بــه صــورت توزیــع شــده پــردازش کنــد و بــه راحتــی بــا افــزایش حجــم دادههــا مقیاس پذیر میشود.
- پـردازش دادههـای اســتریم: Spark Streaming امکـان پــردازش دادههـای ورودی بـه صــورت پیوســته را فــراهم میکنــد. ایــن ویژگــی برای سیستمهایی که نیاز به تحلیل بلادرنگ دارند، ضروری است.
- دریاچه دادههای توزیع شده: Spark میتوانـد دادهها را در مقیـاس وسـیع توزیـع کـرده و پـردازش کنـد، کـه در پروژهـایی بـا حجــم بالای دادهها بسیار ضروری است.

معماری Spark

- Driver: کنتــرل کننــده اصــلی سیســتم کــه نودهــا و منــابع را مــدیریت میکنــد. Driver تصــمیم میگیــرد کــه چــه دادههــایی بایــد پردازش شوند و به چه نودی ارسال شوند.
  - Executer: این نودها مسئول انجام پردازشها و محاسبات واقعی هستند.
  - Cluster Manager: این بخش برای مدیریت منابع (مثل حافظه و پردازندهها) در کلاستر Spark استفاده میشود.

QuestDB

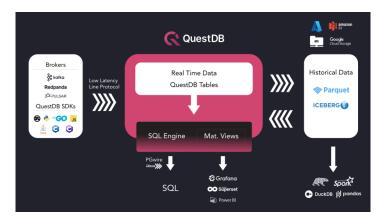
QuestDB یک دیتـابیس بهینهشـده بـرای دادههـای زمـانی اسـت. ایـن پایگـاه داده بـه ویـژه بـرای پـردازش و ذخیرهسـازی دادههـایی کـه بـه ترتیـب زمانی ثبت میشوند، مانند دادههای مالی و بازارهای رمز ارز، طراحی شده است.

چرا از QuestDB استفاده شده است؟

استفاده از این دیتابیس بسیار بهینه تر از ترکیب یک دیتابیس دیگر مثل PostgreSQL با Redis است زیرا:

- عملکرد بالا: QuestDB برای پـردازش دادههـای سـری زمـانی بهینـه شـده و میتوانـد حجـم عظیمـی از دادههـا را بـا سـرعت بسـیار بـالا وارد کوئری کند.
  - کاهش پیچیدگی معماری: با استفاده از QuestDB دیگر نیازی به ترکیب چندین ابزار نیست.
- مقیاس پـذیری: QuestDB در مـدیریت حجـم عظیمـی از دادههـای سـری زمـانی مقیاس پـذیری بـالایی دارد، در حـالی کـه Redis بـرای دادههای بسیار بزرگ نیاز به حافظه بیشتر و تنظیمات پیچیدهتری دارد.
  - پشتیبانی از ILP: امکان ارسال دادهها با فرمت ILP باعث سادهتر شدن ارسال دادههای بازار سهام میشود.

- جستجو و انجام کوئریهای پیشرفته SQL: قابلیت استفاده از SQL استاندارد برای کوئریهای پیچده مانند محاسبه میانگین، محاسبه شاخصهای معاملاتی (... , EMA, SMA) و جستجوی مقادیر خاص در بازههای زمانی
- پشتیبانی از دادههای بلادرنگ (Realtime): مناسب برای سیستمهای بلادرنگ که دادههای بازار سهام را در لحظه پردازش و تحلیل میکنند.
  - مقیاس پذیری بالا: مناسب برای ذخیره و پردازش دادههای حجیم مانند دادههای تاریخی بازار سهام
    - یشتیبانی از چارتهای مختلف برای تحلیل بصری داده

Minikube

ابـزاری بـرای شبیهســازی کلاســترهای Kubernetes بــه صــورت محلــی طراحــی شــده اســـت. ایــن ابــزار بــه شــما ایـــن امکــان را میدهــد کــه کلاسترهای توزیع شده را در محیطهای محلی تست و توسعه دهید.

چرا Minikube انتخاب شده است؟

- شبیه سازی محیطهای Kubernetes محلی: Minikube به توسعه دهندگان این امکان را می دهد که بدون نیاز به محیطهای ابری، کلاسترهای Kubernetes را در محیط محلی خود شبیه سازی کنند.
- مدیریت کلاسترهای توزیع شده: Minikube امکان مدیریت و تست آسان کلاسترهای توزیع شده را فراهم میآورد که بـرای تست و توسعه سیستمهای بزرگ و پیچیده مانند این پروژه ضروری است.
- **صــرفهجویی در هزینــهها:** اســتفاده از Minikube بــه جــای ایجــاد کلاســترهای Kubernetes در محیطهــای ابــری میتوانــد بــه طــور قابل توجهی هزینههای زیر ساختی را کاهش دهد.

